

Till

Justitiedepartementet
Enhet L3
Attn Anna Enbert
10555 Stockholm

Ju 2018/01146/L3
Remissyttrande
SOU 2018:6

Grovt upphovsrättsbrott och grovt varumärkesbrott

Med anledning av att Svenska Journalistförbundet (hädanefter "förbundet") beretts möjlighet att lämna synpunkter på rubricerade betänkande från Utredningen om vissa allvarliga immaterialrättsintrång (här kallad "utredningen") vill vi meddela följande.

1. Allmänna synpunkter

Förbundet delar uppfattningen att det finns behov av att skärpa straffen för allvarliga immaterialrättsbrott, brott som i många fall kan omsätta mycket mer i "kronor och ören" än andra mer traditionella förmögenhetsbrott, men som hitintills inte haft ett straffvärde som motsvarar brottens ekonomiska effekter. Vi tillstyrker därför förslagen på straffskärpningar och de nya brottsrubriceringarna (dvs grovt upphovsrättsbrott respektive grovt varumärkesbrott) som utredningen föreslår.

Det är enligt vår uppfattning en brist att de ursprungliga direktiven till utredningen inte innefattande en översyn över andra immaterialrättigheter än rättigheter som skyddas av Varumärkeslagen ("Vml") och Upphovsrättslagen ("URL"). I frågan om ett kännetecken för en rörelse som skyddas av firmalagen (inklusive så kallade bifirmor och sekundära kännetecken) så kommer sådana immaterialrättigheter därför att särbehandlas på ett icke motiverat sätt jämfört med om samma kännetecken hade varit en beteckning för en vara eller tjänst, dvs ett varumärke. De behov som gör sig gällande avseende varumärken menar vi gör sig gällande även för skyddade firmanamn; det finns därför inget skäl att ha olika regler för varumärken och firmor.

En liknande gränsdragning finns mellan ett skydd enligt mönsterskyddslagen och URL, när det gäller brukskonst och formgivning. Där kan ibland bägge lagarna komma ifråga för ett och samma

skyddsobjekt men ibland endast en av lagarna. Att inte heller ett immaterialrättsligt skydd för mönster ska omfattas av de föreslagna reglerna är därför något vi inte kan tillstyrka, även om förslagen från utredningen även i denna del är beroende av de ursprungliga direktiven.

2. Upphovsmannens ideella rätt (3 § 1 och 2 st URL)

Vi ser ingen närmare genomgång i utredningen om denna del av upphovsrättsliga ensamrätten ska omfattas av de nya reglerna på samma sätt som rättigheter enligt 2 § URL; dvs spridningsrätten, mångfaldiganderätten, visningsrätten, framföranderätten och överföringsrätten. I vart fall teoretiskt skulle ett brott mot 3 § 1 och 2 st URL kunna aktualisera de regler som föreslås. Vi skulle därför se att det i den kommande propositionen klargörs om, och i så fall på vilket sätt, även brott mot den ideella rätten ska vara relevanta i här aktuellt sammanhang, t ex om den skada som fysiske upphovsmannen kan anses ha lidit är av viss omfattning.

3. Relationen mellan utredningens förslag och Tryckfrihetsförordningen ("TF") och Yttrandefrihetsgrundlagen ("YGL")

Förbundet anser att vissa av åtgärderna som föreslås av utredningen inte är förenliga med TF/YGL. Merparten av de tjänster som varit aktuella i dylika tvister om upphovsrättsbrott och varumärkesbrott, tex Pirate Bay kan i och för sig inte antas omfattas av ett grundlagsskydd enligt YGL. Men det är inte osannolikt att en webbplats som antingen har grundlagsskydd genom utgivningsbevis eller pga att ägaren driver annan verksamhet - t ex tidningsutgivning eller linjär (web)sändning – kommer ifråga för de åtgärder som utredningen här föreslår. En komplikation är förvisso att det idag är förenat med svårigheter att avgöra om en webbplats, liksom vissa sändningar, har grundlagsskydd enligt YGL eller ej (se artikeln "Websändningar, hemsidor och oönskat grundlagsskydd" i Svenska Juristtidning 2017 s 674 ff).

Förbundet delar icke desto mindre vad som framkommer i doktoranden Daniel Westman särskilda yttrande på sid 118 – 123, att det är ett mycket genomgripande förslag att kunna beslagta domännamn med mera, en åtgärd som går att jämställa med ett beslagtagande av ett utgivningsbevis. Vi utgår ifrån att lagrådets yttrande i samband med lagstiftningsprocessen kring det scientologmaterialet, innebärande att det i URL inte ska vara möjligt att göra undantag för grundläggande principer i TF/YGL, alltså gör sig gällande (se prop 1999/00:35 sid 62 f). Förbundet utgår ifrån att dessa synpunkter tas i beaktande i den kommande lagstiftningsprocessen.

Med vänlig hälsning

*Jonas Nordling
Journalistförbundet*